

GLADSAXE

Biodiversitet i Gladsaxe

Foto: Rikke Milbak

Øje for Naturen

Hvad er biodiversitet?

Biodiversitet er variationen i alt levende. Det gælder både selve arterne, men også deres gener og deres levesteder.

En større variation i det fysiske miljø giver en større variation i biodiversitet. Biodiversitet er selvforstærkende, og det skal forstås på den måde, at et egetræ for eksempel giver levevilkår for insekter, som tilbyder levemulighed i form af føde for fugle og så videre. Økosystemerne danner det samspil, som er grundlaget for alt levende, inklusive os selv.

Foto: Michael Stoltze, Dansk Natur

Foto: Varme sten tiltrækker Admiral og Det hvide C.

Hvad er bynatur og natur i Gladsaxe?

Naturområder er de grønne områder i kommunen, som er beskyttet for at sikre naturen og den rekreative anvendelse. I naturområder tilgodeser vores drift plante- og dyrelivet. Eksempler på naturområder i Gladsaxe Kommune er Radiomarken, Bagsværd Sø og Smør- og Fedtmosen.

Bynatur er alt det dyre- og planteliv, som findes i bymæssig bebyggelse, og som er mere eller mindre påvirket af mennesker. Bynaturen kan for eksempel være i boligernes friarealer, villahaver, i parker, på skoler og institutioner, på veje, torve og pladser. Bynaturen kan være planlagt og kræve et intensivt driftsniveau, som når en græsplæne eller lignende vedligeholdes. Bynaturen kan dog også være mere spontan eller have et lavere driftsniveau og et mere naturpræget udtryk. Bynatur er for eksempel Kong Hans Have, Bibliotekshaven og Rådhusparken.

Biodiversitet og verdensmål

Når Gladsaxe Kommune arbejder med biodiversitet, arbejdes der samtidigt med FN's verdensmål nr. 11 og nr. 15, der handler om henholdsvis 'bæredygtige byer og lokalsamfund' og 'livet på land'.

Gladsaxes biodiversitet

I Gladsaxe Kommune er biodiversiteten særligt knyttet til kommunens større naturområder. Selvom Gladsaxe er en bykommune, er der store fredede landskaber med vilde orkideer og ynglende rovfugle.

Et særligt kendetegn ved Gladsaxe Kommune er de mange små søer, hvoraf mange ligger i private haver. Flere af disse er levesteder for et meget rigt dyre- og planteliv, og de fungerer som vigtige trædesten for spredning af visse arter.

Øje for Naturen

Lovgivning og definitioner

En stor del af biodiversiteten i Gladsaxe Kommune er omfattet af lovgivningen. Det gælder både en række naturtyper som moser, enge, søer og overdrev, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, men det gælder også særlige plante- og dyrearter.

Bilag IV-arter er særligt beskyttede arter. Både bestande af arterne og deres levesteder er beskyttet mod ødelæggelse, fordi det er arter, der er særligt truede i Europa. I Gladsaxe er det for eksempel Spidssnudet frø, Stor vandsalamander og omkring syv arter af flagermus. Flere af disse arter er ikke sjældne i Gladsaxe Kommune, men fordi de er truet på europæisk niveau, har Gladsaxe et særligt ansvar for at passe på netop de arter.

Fredede arter er beskyttet mod drab og indsamling. I Gladsaxe Kommune findes en række fredede dyr og planter. Det er blandt andet alle padder og krybdyr samt de vilde orkideer som for eksempel Skov-gøgeurt.

Rødlistede arter er ikke direkte beskyttede af lovgivningen, men listen er lavet for at gøre opmærksom på, hvilke arter der er særligt truede af udryddelse på nationalt plan. I Gladsaxe Kommune findes for eksempel Hvinand, Sumpvindelsnegl, Blodpletet koralsvamp og Hasselbuk. Hasselbukken har sit sidste levested i Danmark i Radiomarken i Gladsaxe Kommune. Ødelægges artens levested, bliver Danmark én art fattigere.

Hjemmehørende arter er arter, som er indvandret til Danmark siden sidste istid. De har haft mange tusinde år til at tilpasse sig jordbund og klima, og de indgår i et gensidigt samspil med de øvrige arter, herunder parasitter.

Invasive arter er arter, som udkonkurrerer og truer de hjemmehørende arter. Et eksempel på en invasiv art er Kæmpe-bjørneklo, som er indført som prydblant. De invasive arter kan udkonkurrere de hjemmehørende arter, fordi de ikke har naturlige fjender. For eksempel er der kun få pattedyr og fugle, der spiser Ibirisk skovsnegl (også kendt som dræbersnegl).

Foto øverst: Kommunens byvåbensfugl 'Landsvalen'.
Foto nederst til venstre: Den sjældne, vilde orkide 'Skov-gøgeurt'.
Foto nederst til højre: Spidssnudet frø i blå yngledragt.

Foto: Habitats

Foto øverst: Fældet træ genbruges lokalt.
Foto nederst: Dødt træ giver nyt liv.

Bevaring af arter

Det er de hjemmehørende arter og særligt de rødlistede arter, der er vigtige i forhold til bevarelse og fremme af biodiversiteten på nationalt plan. Det skyldes, at hvis der ikke gøres noget for de arter, der er på randen af udryddelse, så forsvinder de – oftest for evigt, og kommunen eller Danmark bliver en art fattigere.

Arter på kanten

Den sjældne sommerfugl Violetrandet ildfugl forsvandt fra Radiomarken i 1990'erne, fordi området ikke blev holdt lyst og åbent. Billen Bøghjort forsvandt fra Gladsaxe Kommune for få år siden, da det træ, den levede i, blev fældet.

Der findes også arter i Gladsaxe Kommune, som ikke er sjældne på landsplan, men som kun har små bestande i kommunen. Det gælder for eksempel fuglen fra vores byvåben Landsvalen samt billen Sct. Hansorm. Hvis deres få levesteder ikke bevares, forsvinder de fra kommunen.

Bevaring af træer

De mest værdifulde træer for biodiversiteten er de største og ældste hjemmehørende træer.

Træets art er vigtig i forhold til træets potentiale som fødegrundlag og levested for andre organismer. Bær og frugter giver fødegrundlag, og træers grenstruktur er gode yngle- og opholdssteder for blandt andet fugle.

De hjemmehørende træarter har flest insekter tilknyttet, som giver fødegrundlag for fugle og flagermus.

Et træ skal være over 50 år, før det begynder at tilbyde levesteder for andre dyr. Gamle træer har for eksempel en tyk stamme, der får hulheder, og dermed kan blive levesteder for fugle og flagermus.

Revner i barken og hulheder giver levesteder og fødegrundlag for fugle, flagermus, svampe og insekter. Derfor er det en god idé at bevare gamle, døende og syge træer, der hvor vi gerne vil prioritere biodiversiteten.

Styning af kronen er bedre end at fælde – så bevares hulheder i stammen.

Øje for Naturen

Gør en forskel i de eksisterende naturområder

Mange naturområder ligger som isolerede øer, hvor der mangler naturlige processer, der kan skabe den nødvendige variation, så flere arter kan trives. Før mennesket dyrkede og kultiverede landskabet, blev naturen holdt varieret af for eksempel hjorte, uroksker og heste. Den dynamik kan fremmes ved at have husdyr som kvæg, heste og får til at græsse, ligesom det er tilfældet i Radiomarken.

Tiltag, der styrker biodiversiteten

- Bevar naturen, hvor den findes i forvejen.
- Pas på den uerstattelige natur, eksempelvis gamle træer eller naturtyper som overdrev, der tager lang tid at udvikle.
- Udsæt græssende dyr som kvæg og heste, der kan fremme variation og fastholde lysåbne områder.
- Hav en drift, der gavner biodiversiteten, som høslæt, hvor høet fjernes, så der gives mulighed for mange blomster og levesteder for dyr.

- Hold nogle arealer lysåbne som enge, overdrev og småsøer, så de ikke gror til.
- Bekæmp invasive arter.
- Udvid naturarealerne, hvor det er muligt.
- Skab forbindelser mellem naturområderne, så arter kan spredes.

Gør en forskel i bynaturen

Ved den generelle byudvikling, og i forbindelse med projekter, som har klimatilpasning for øje, kan biodiversiteten styrkes ved at skabe nye levesteder og spredningsmuligheder for forskellige arter.

Man bør altid bevare uerstattelige naturværdier som gamle træer og overveje, hvordan planter og dyr kan sprede sig til nye områder ved etablering af bynatur.

Jordbundsforhold er afgørende for, hvilket levested man skaber. Som udgangspunkt er de næringsfattige jorde særligt artsrige. Generelt er jorden i Gladsaxe næringsrig. Derfor er det særlig vigtigt at fastholde eller etablere næringsfattige forhold, hvor vi ønsker mange arter.

Øje for Naturen

Foto øverst til venstre: Et døende æbletræ giver stadig æbler.
Foto øverst til højre: Vilde blomster sået i byen.
Foto nederst: Overdrevsnatur midt i storbyen.

Foto: Rikke Milbak

Foto: Rikke Milbak

Foto: Stejn-Design

Tiltag, der styrker biodiversiteten i haver, parker, byudviklingsområder med mere

- Plant hjemmehørende, blomstrende arter, der bærer frugter og blomster, da de er fødegrundlag og levesteder for pattedyr og fugle.
- Bevar dødt ved, som findes ved ældre træer med hulheder, og læg kvasbunker ud som leve- og ynglesteder for dyr.
- Læg store sten i bede, på græsarealer og lignende, eller byg stengærder, der skaber læ og levesteder for dyr.
- Hvis muld lag fjernes i forbindelse med et projekt, bør man undlade at lægge nyt muld og så græs, men give plads til urter.
- Fjern næringsstoffer ved høslæt og afgræsning.
- Erstat klippede græsplæner med andre vegetationstyper, som skaber blomsterrigdom og levesteder for dyr.
- Bekæmp invasive arter.
- Udlæg sandbanker/forhøjninger. Det skaber variation i dyr og planter levesteder.
- Lav forskellige bede med sur bund og kalkrig bund, som skaber variation.
- Indtænk vand og vandhuller med mere.

De lette tiltag

- Læg kvasbunker ud til for eksempel overvintring af pindsvin og levested for biller.
- Lad faldne træer blive nedbrudt på stedet (til for eksempel svampe og insekter).
- Lav kompostbunker af planteaffald (til snoge, insekter og pindsvin for eksempel).
- Opsæt insekthoteller og fuglekasser (nogle arter kræver særlige kasser).

Sådan informerer vi om biodiversitet

- Naturvejledning for både børn og voksne.
- Inddragelse af borgere i naturplejen – eksempelvis leslåning.
- Synlige tiltag som opsætning af fuglekasser og insekthoteller som erstatning for træer med hulheder, hvor dyrene kan leve naturligt.
- Information til haveejere om hvilke tiltag der kan gøres for at styrke biodiversiteten i haven.
- Information til de private søejere om naturværdierne i deres søer, og hvordan de kan bevare og forbedre dem.

Øje for Naturen

Foto øverst: Liv mellem husene.
Foto nederst til venstre: Det vilde hjørne.
Foto nederst til højre: Et stendige kan blive et levested.

Gladsaxe Kommune arbejder for bæredygtig vækst og velfærd. Biodiversitetspjecen udspringer af Gladsaxestrategiens mål om en grøn og levende by, der kobler sig til FN's verdensmål om bæredygtige byer og lokalsamfund og livet på land.

LAYOUT: Jette Klingsholm • TRYK: Gladsaxe Kommune • TRYKT PÅ MILJØMÆRKET PAPIR • 1. UDGAVE • OPLAG: 507 • NOVEMBER 2018

Gladsaxe Kommune
Miljøafdelingen
Rådhus Allé 7
2860 Søborg

gladsaxe.dk/natur
Telefon: 39 57 59 29
Mail: natur@gladsaxe.dk

